

**Somorjai Ádám OSB (Edited by): *Duty Log.*
*Cardinal Mindszenty in the American Legation
 at Budapest. 1956–71. Az ügyeletes tiszt kézikönyve.*
Mindszenty bíboros az amerikai követségen.
 Pannonhalmi Főapátsági Levéltár.
 Pannonhalma 2018.**

Somorjai Ádám OSB a Pannonhalmi Főapátsági Levéltár sorozatában megjelent *Az ügyeletes tiszt kézikönyve* című kétnyelvű (angol eredeti és magyar fordítás) kézikönyve nem tartozik a szóra-koztató olvasmányok közé. Erről hamar meggyőződhet az olvasó, ha kezébe veszi és belelapoz. Mégis nagyon értékes dokumentum-nyagról van szó. Az 1956. november 4-től 1971. augusztus 31-ig terjedő időszakban az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagy-követségén Meehan és Flood ügyeletes tiszték naprakészen rövid feljegyzést készítettek Mindszenty József bíborossal kapcsolatban. Olyan tárgyilagos információkat tudhatunk meg az ügyeletes tisztek jegyzeteléséből, amelyek ma a bíboros követségi életéről kiegészítő információknak számíthatnának. Elfogultság nélkül rögzítik a „kalitkába” került és világtól elzárt ember reakcióit az egyházi és politikai eseményekre vonatkozóan, rokoni látogatóit és a látogató-sok körülményeit, levelezéseit a szentatyával, az Egyesült Államok elnökével és más jeles személyiségekkel, az amerikai püspöki kar segélyszervezetének adományai körüli gondokat, Sabo János South Bend-i plébános miseintenció-küldeményének dátumait, Városi Ferenc gyóntató atyának követségre látogatásának dátumait, egészségi helyzetének időszaki problémáit stb. Mindezeket pontos dátumok rögzítésével teszik meg az ügyeletes tiszték.

A Mindszenty-kutatók számára elengedhetetlen segédkönyv arról a 15 évről szól, amelyet a bíboros az amerikai követségen töltött. Ugyanis olyan életrajzi vonatkozású adatokat, a fogvatar-

tott napjaiban és kényszerhelyzeteiben emberi megnyilatkozásait, a mindennapok rendszeres programját tartalmazza, mint a szentmise, elmélkedés, imádság, újságok olvasása, egyéni művelődés, levélírás stb. Mindezek az adatok csak azok számára bírnak jelentőséggel, akik ismerik Mindszenty József életét. Éppen ezért a Mindszenty József bíborossal ismerkedni kezdő kutatóknak csak azután ajánlom, miután elolvasták a róla szóló monográfiákat. Viszont akik teljesebb és realisabb képet szeretnének megfogalmazni a sokat szenvedett főpapról, azok számára elengedhetetlen *Az ügyeletes tisztté kézikönyvének* ismerete. Igaz, hogy az ügyeletes tisztek röviden vagy rövidítve fogalmazzanak, de az avatott szakembereknek ez is elégséges, hogy a bíboros emberi megnyilvánulásait pontosítsák, például: mikor szeretne König bíborossal találkozni, mikor kér találkozót Shvoy Lajos püspökkel, mely napokon tájékoztatja a pápát Erdély, Felvidék, Délvidék katolikusainak helyzetéről, a Kádár-ellenes anyagot mikor szeretné publikálni stb.

Mindenképpen egy megalázott ember, az esztergomi érsek, bíboros szomorú 15 évébe kapunk betekintést. A maradás és a külföldre távozás kettős huzavonájában, a magyar kormány részéről megszabott embert megalázó feltételek és az amerikai követség szigorú zártságában a maga tehetetlenségét élte át – állandó megfigyelés alatt – a betegeskedő öreg bíboros.

Nem vagyunk hivatottak Mindszenty József bíboros megfigyelésének jogosságát felülbírálni. Az ügyeletes tisztek csak az amerikai külügyminisztérium parancsát teljesítették. A megfigyelt bíborosnak mindezekről bizonyára nem volt tudomása. Mi pedig a kézikönyv megjelenésével tudomást szerezhetünk a népétől elszakított főpásztor emberi megnyilvánulásairól, sőt érzelmeiről is.

Marton József